

EREN SOLMAZ
İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
İdare Hukuku Anabilim Dalı

**KAMULAŞTIRMA HUKUKUNDA
MALİKİN GERİ ALMA HAKKI**

S.S. Onar İdare Hukuku ve İlimleri Arşivi Yayın No: 2016/1

onikilevha
İİİM İ İİİİİİİİ İİİİ İİİİİİ İİİİ İİİİ

İÇİNDEKİLER

TAKDİM	VII
ÖNSÖZ	IX
İÇİNDEKİLER.....	XI
KISALTMALAR.....	XVII
GİRİŞ.....	1

Birinci Bölüm

GERİ ALMA HAKKININ ANAYASAL BOYUTU, KAMU YARARI KAVRAMI BAKIMINDAN GERİ ALMA HAKKININ GEREKLİLİĞİ VE KAMULAŞTIRMA MÜESSESESİ

I. MALİKİN GERİ ALMA HAKKININ ANAYASAL BOYUTU	5
A. Genel Olarak.....	5
B. “Hukuk Devleti” Olma Niteliği Çerçevesinde Geri Alma Hakkının Gerekliliği.....	10
C. Geri Alma Hakkının Kanunla Yasaklanmasının Anayasa’ya Uygunluğu Sorunu	12
II. KAMULAŞTIRMAYI HAKLI KILAN KAMU YARARI KAVRAMI BAKIMINDAN ESKİ MALİKİN GERİ ALMA	

HAKKININ DÜZENLENMESİNİN HUKUKİ BİR ZORUNLULUK TEŞKİL EDİP ETMEDİĞİ SORUNU	14
A. Genel Olarak.....	14
B. Kamulaştırmada Kamu Yararı Kararı ve Kamu Yararı Kararının İçerik Değiştirmesi Sonucu Geri Alma Hakkının Varlığı	16
III. KAMULAŞTIRMA	22
A. Genel Olarak.....	22
B. Kamulaştırma İşleminin Unsurları.....	23
1. Yetki.....	23
2. Sebep ve Amaç	24
3. Konu	26
4. Usul/Şekil	27
C. Kamulaştırmanın Aşamaları.....	27
1. İdari Safha	28
a. Kamu Yararı Kararı Alınması.....	28
b. Kamulaştırılacak Taşınmazın Bilgilerinin Toplanması...29	
c. Kamulaştırma Bedeli Karşılığının İdare Tarafından Temini	30
d. Kamulaştırma Kararı Alınması.....	31
e. Satın Alma Usulünün Denenmesi	32
2. Adli Safha.....	33
a. Mahkeme Tarafından Bilirkişi Marifetiyle Kamulaştırma Bedelinin Tespiti.....	33
b. Taşınmazın İdare Adına Tescili ve Bedelin Malike Ödenmesi	34
D. Kamulaştırmanın Sonuçları	35
1. Taşınmaz Mülkiyetinin İdareye Geçmesi	35
2. Taşınmazın Boşaltılması, Kamulaştırmadan Vazgeçme ve Geri Alma Hakkı	36

İkinci Bölüm
ESKİ MALİKİN GERİ ALMA HAKKININ
MEVZUAT VE YARGI KARARLARINDA YER
ALAN ŞARTLARI

I. ESKİ MALİKİN KAMULAŞTIRILMIŞ TAŞINMAZI GERİ ALMASININ MEVZUATTAKİ GELİŞİMİ	37
A. Ortaya Çıkışı	37
B. Farklı Dönem Uygulamaları.....	41
1. 1272 Tarihli Nizamname	41
2. 1295 Tarihli Menafi-i Umumiye İçin İstimlâk Kararnamesi	42
3. 2497 Sayılı Belediyece Yapılacak İstimlâk Hakkında Kanun	43
4. 3710 Sayılı Belediye İstimlâk Kanunu.....	44
5. 6830 Sayılı İstimlâk Kanunu	45
6. 2942 Sayılı Kamulaştırma Kanunu	48
II. YÜRÜRLÜKTEKİ MEVZUAT VE YARGI KARARLARI KAPSAMINDA GERİ ALMA HAKKI.....	57
A. Kanun'un 22. Maddesi Kapsamında Geri Alma Hakkının Şartları.....	59
1. Kamulaştırmanın Kesinleşmesi.....	59
2. İdarenin Taşınmaza İhtiyaç Duymaması	62
3. İdarenin Mal Sahibine Bildirimde Bulunması	66
4. Malikin veya Mirasçılarının Kamulaştırma Bedelini Kanuni Faiziyle Birlikte İdareye Geri Ödemeleri.....	71
5. Taşınmaza Başka Bir İdarenin İhtiyaç Duymaması.....	78
B. Kanun'un 23. Maddesi Kapsamında Geri Alma Hakkının Şartları.....	88
1. Malikin 22. Madde Hükümlerine Göre Geri Almayı Kabul Etmemiş Olması Halinde 23. Maddeye Göre Geri Alma Hakkının Kullanılması	88
2. Kamulaştırma Bedelinin Kesinleşmiş Olması	89
3. Kamulaştırma Bedeli Kesinleştikten Sonra Beş Yıl Geçmiş Olması	93

4. Beş Yıl İçerisinde İdare Tarafından Kamu Yararına Yönelik Herhangi Bir İşlem veya Tesisat Yapılmamış Olması	98
a. İdarenin İdari İşlem Tesis Etmesi.....	98
aa. Genel Olarak.....	98
bb. Tahsis	99
b. İdarenin İdari Eylemde Bulunması	101
c. Değerlendirme	103
5. Malikin veya Mirasçılarının Kamulaştırma Bedelini Yasal Faiziyle Birlikte İdareye Geri Ödemeleri	104
6. Malikin veya Mirasçılarının Geri Alma Taleplerini Beş Yıl Geçtikten İtibaren Bir Yıl İçerisinde Bildirmesi	106
C. Çeşitli Kamulaştırma Usullerine Göre Geri Alma Hakkı.....	109
1. Birlikte Kamulaştırmada Geri Alma Hakkı.....	109
2. Acele Kamulaştırmada Geri Alma Hakkı	113
3. Kamulaştırma Yoluyla İrtifak Hakkı Kurulmasında Geri Alma Hakkı	115
4. Özel Hukuk Kişileri Lehine Kamulaştırmada Geri Alma Hakkı.....	117
5. İmar Planı Uyarınca Kamulaştırmada Geri Alma Hakkı....	125
6. Kamulaştırmatsız El Atma ile Edinilmiş Taşınmazların Geri Alınması	131
D. Geri Alma Hakkını Ortadan Kaldıran Düzenlemeler	132
1. Kamulaştırma Kanunu'nda Geri Alma Hakkını Yasaklayan Hükümler	133
a. Kanunun 3/2 Maddesi Kapsamında Yapılan Kamulaştırmalar.....	133
b. Kanunun 12/6 Maddesi Kapsamında Yapılan Kamulaştırmalar.....	135
2. 1164 Sayılı Kanun Uyarınca Yapılan Kamulaştırmalar	137
3. Geri Alma Hakkının Yasaklandığı Özel Kanunlar	139
a. 775 Sayılı Kanun.....	139
b. 6001 Sayılı Kanun	142

aa. 2302 Sayılı Kanun	145
E. Düzenleme Bulunmayan Hallerde Geri Alma Hakkı.....	145
1. 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu Uyarınca Yapılan Kamulaştırmalarda Geri Alma Hakkı.....	146
2. Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgelerindeki Kamulaştırmalarda Geri Alma Hakkı.....	149

Üçüncü Bölüm

GERİ ALMA HAKKI MÜESSESESİNİN GEREKLİLİĞİNİN ÇEŞİTLİ BOYUTLARI

I. KAMULAŞTIRMA UYGULAMALARININ ORTAYA KOYDUĞU BİR ZORUNLULUK OLARAK GERİ ALMA HAKKININ GEREKLİLİĞİ	151
A. Kanun Değişikliklerinin Yargı Kararlarına ve Geri Alma Hakkının Gerekliliğine Etkisi	151
B. İdari Yargı - Adli Yargı Ayrımı Açısından Kamulaştırma Sorunları.....	156
II. MÜLKİYET HAKKINA KAMU HUKUKU YAKLAŞIMININ TELAFİ EDİCİ ETKİSİNİN OLMASI BAKIMINDAN GERİ ALMA HAKKININ GEREKLİLİĞİ.....	164
A. Taşınmaz Maliki Açısından Mülkiyet Hakkının Kapsamı	164
B. Mülkiyet Hakkının Geri Alma Hakkının Gerekliliğine Etkisi	167
III. KAMU GÜCÜ KULLANIMININ MEŞRULUK SINIRLARININ TAHKİMİ BAKIMINDAN GERİ ALMA HAKKININ GEREKLİLİĞİ	169
IV. AİHS EK PROTOKOL 1. MADDESİNİN ANLAM VE KAPSAMI BAKIMINDAN GERİ ALMA HAKKININ GEREKLİLİĞİ.....	172
SONUÇ	179
KAYNAKÇA	183